

بررسی میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی (PIM) توسط اعضای هیات علمی دانشکده های پیراپزشکی دانشگاه های علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران در سال ۱۳۹۳

دکتر فریدون آزاده^۱، زهرا جدیدی^۲، دکتر حمید حقانی^۳

چکیده

زمینه و هدف: ایجاد مجموعه های اطلاعاتی شخصی، نیاز به مدیریت آن ها را در پی خواهد داشت. هدف این پژوهش، تعیین میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و فعالیت های چهارگانه ی آن توسط اعضای هیات علمی دانشکده های پیراپزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران در سال ۱۳۹۳ است.

روش بررسی: این پژوهش از نوع پیمایشی تحلیلی و کاربردی بود. جامعه، اعضای هیات علمی دانشکده های پیراپزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران در زمان پژوهش بودند. تمام افراد جامعه (۱۲۰ نفر)، مورد بررسی قرار گرفتند. پژوهش، با استفاده از پرسش نامه، انجام شد. برای تحلیل داده ها از آمار توصیفی و برای تعیین معنی داری تفاوت ها از آمار استنباطی استفاده شد. روایی پرسش نامه با نظرخواهی از چندتن از استادان، تایید شد. پایایی نیز با استفاده از محاسبه ضریب آلفای کرونباخ، مورد سنجش قرار گرفت و مقدار ۰/۹۱ برای آن به دست آمد.

یافته ها: ذخیره سازی با میانگین ۷۳/۵۹٪ در سطح خوب، سازماندهی با میانگین ۶۲/۱۱٪ در سطح خوب، نگهداشت با میانگین ۵۴/۴٪ در سطح متوسط، و بازیابی با میانگین ۵۹/۹۳٪ در سطح متوسط قرار داشتند. "مدیریت اطلاعات شخصی" نیز با میانگین ۶۲/۵۱٪ در سطح خوب قرار داشت. بر اساس آزمون فرضیه ها، میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از عناصر آن، توسط اعضای جامعه، برحسب دانشکده، مرتبه علمی و جنسیت با هم تفاوت معنی دار آماری نداشت.

نتیجه گیری: میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی توسط اعضای هیات علمی با وضعیت مطلوب، فاصله دارد. دلایل اصلی این امر می تواند شامل نداشتن وقت کافی، فشارهای کاری و نبود آشنایی کافی با فعالیت های مورد نیاز برای مدیریت اطلاعات شخصی باشد.

واژه های کلیدی: مدیریت اطلاعات شخصی، ذخیره و بازیابی اطلاعات، رفتار اطلاع یابی، اعضای هیات علمی

دریافت مقاله : آبان ۱۳۹۵

پذیرش مقاله : اسفند ۱۳۹۵

*نویسنده مسئول :

زهرا جدیدی؛

دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران

Email :
za.jadidi@gmail.com

^۱ دانشیار گروه کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

^۲ کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران

^۳ مربی گروه آمار زیستی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران

مقدمه

درباره ی اینکه اقلام اطلاعاتی در مجموعه چگونه نامگذاری و توسط پوشه ها گروه بندی شوند.

"نگهداشت" اطلاعات، دربرگیرنده ی تصمیم ها و اعمال مرتبط با نگهداری مجموعه های اطلاعاتی شخصی است. مثلاً نگهداری و گرفتن پشتیبان از اطلاعات چگونه باشد؟ چگونه اطلاعات، روزآمد یا تصحیح یا همگام سازی شوند؟ چه اتفاقی برای اطلاعات قدیمی بیفتد و چه موقع؟ (مثلاً پاک یا آرشیو شوند) (۳).

فعالیت های "بازیابی" بر خروجی اطلاعات از فضای شخصی اطلاعات تاثیر می گذارند. در واقع حفظ یافت پذیری اطلاعات یافت شده، اساسی ترین چالش مدیریت اطلاعات شخصی است (۵). در مجموع، چهار مرحله را برای بازیابی اطلاعات می توان بر شمرد: (۱) به خاطر آوری اینکه قلم اطلاعاتی باید مورد جستجو واقع شود. (۲) یادآوری اطلاعاتی که به یافتن اطلاعات مورد نظر کمک می کند (با یادآوری این اطلاعات، قلم اطلاعاتی می تواند از طریق مرور پوشه ها، استفاده از امکانات جستجوی دسکتاپ و مرتب سازی اقلام اطلاعاتی برحسب نام، تاریخ ایجاد، نوع فایل و غیره جستجو شود). (۳) تشخیص قلم اطلاعاتی مدنظر (۴) جمع آوری مجموعه ای از اقلام اطلاعاتی مورد نیاز برای پاسخ به نیاز فعلی (۳).

با توجه به افزایش چشمگیر اطلاعات در عصر حاضر، استفاده از روش ها و ابزارهای مدیریت اطلاعات شخصی در جهت استفاده ی بهینه از اطلاعات، امری اجتناب ناپذیر بوده و برای تمام افراد جامعه، متناسب با میزان فعالیت ها و مسئولیت های اجتماعی آن ها غیر قابل انکار و ضروری به نظر می رسد (۱). این واقعیت در مورد افرادی که نسبت به سایر افراد جامعه، مسئولیت های شغلی بیشتری داشته و بیش از دیگران، با اطلاعات گوناگون در ارتباط هستند، اهمیت بیشتری می یابد. استفاده ی متخصصان از اطلاعات گسترده و متنوع، نیاز به مدیریت اطلاعات شخصی را پررنگ تر می نماید (۶). اعضای هیات علمی به واسطه ی انجام وظایف خود و تعامل با همکاران و دانشجویان با حجم زیادی از اطلاعات سر و کار دارند و برای خود مجموعه های اطلاعاتی رقمی فراهم می کنند. به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی توسط اعضای هیات علمی موجب ایجاد نظم بیشتر، استفاده ی بهینه از زمان، صرف هزینه و انرژی کمتر، یادآوری پروژه ها و کارهای در دست اقدام و دسترسی بهنگام و راحت تر به اطلاعات و تعامل هرچه بهتر با همکاران و دانشجویان خواهد شد (۲).

امروزه بسیاری از اطلاعات به شکل رقمی در دسترس هستند و افراد بسیاری با اینگونه اطلاعات سر و کار داشته و از آن ها استفاده می کنند. باید در نظر داشت که اطلاعات گوناگون، همیشه مورد استفاده ی لحظه ای قرار نمی گیرند و لازم است بسیاری از اطلاعات مورد نیاز، مجدداً بازیابی و استفاده شوند. بسیاری از افراد، اقلام اطلاعاتی رقمی مورد نیاز را برای استفاده خود، ذخیره کرده و مجموعه های رقمی شخصی، فراهم می آورند. ایجاد مجموعه های اطلاعاتی شخصی، نیاز به مدیریت آن ها را در پی خواهد داشت.

این مدیریت، همان مدیریت اطلاعات شخصی (PIM) است و شامل فعالیت های اصلی ذخیره سازی، سازماندهی، نگهداشت و بازیابی اطلاعات است (۱). به طور کلی درباره ی چهار فعالیت اصلی مدیریت اطلاعات شخصی می توان به این موارد اشاره کرد:

فعالیت های "ذخیره سازی"، فعالیت های موثر بر ورودی اطلاعات در فضای شخصی اطلاعات هستند. تصمیم ها و فعالیت های مرتبط با اطلاعاتی که با آن ها مواجه می شویم، به عنوان فعالیت های ذخیره سازی در نظر گرفته می شوند. فرد در مواجهه با اطلاعات باید تصمیم بگیرد آیا آن اطلاعات، بالقوه مفید و با نیاز او مرتبط هستند یا خیر؟ آیا یک نیاز پیش بینی شده برای آن اطلاعات وجود دارد؟ (۲)، اگر فرد تصمیم بگیرد اطلاعاتی که با آن مواجه شده است را ذخیره کند، باید تصمیم بگیرد که چگونه این کار را انجام دهد و اطلاعات، کجا، در چه قالبی و روی چه ابزاری ذخیره شوند (۳ و ۴).

اطلاعات، منبعی برای یادگیری است، اما بدون اینکه سازماندهی و پردازش شود و برای افراد درست، در قالب درست، در دسترس باشد آن اطلاعات، سوخته است نه سودمند. بنابراین یکی از فعالیت های مهم مدیریت اطلاعات شخصی، سازماندهی است. ذخیره سازی و سازماندهی در کنار هم می آیند اما با هم متفاوتند. قرار دادن یک قلم اطلاعاتی در یک پوشه، ذخیره سازی است؛ تصمیم گیری درباره ی یک طرح، برای اینکه چگونه پوشه ها ایجاد و نامگذاری شوند و یکی به دیگری مرتبط شود سازماندهی است. به طور کلی، سازماندهی روی یک مجموعه از اطلاعات، تمرکز می کند.

"سازماندهی" شامل تصمیم ها و فعالیت هایی است درباره ی انتخاب و پیاده سازی یک طرح که اقلام اطلاعاتی را به نیازهای پیش بینی شده مرتبط کند. مثلاً تصمیم گیری

گوشی های هوشمند، نگهداری می شوند، بررسی شده است. منظور از اطلاعات شخصی نیز، اطلاعات خصوصی نیست، بلکه آن اطلاعاتی است که افراد برای استفاده ی خودشان دارند (۱)، اطلاعاتی که به وسیله ی فرد، شخصی شده و فرد بر روی آن یک کنترل مستقیم دارد (۱۸).

فرضیات پژوهش نیز بر این مبناست که میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از عناصر آن توسط اعضای هیات علمی دانشکده های پیراپزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران برحسب دانشکده ی محل خدمت، جنسیت و مرتبه ی علمی با هم تفاوت معنی دار آماری دارد.

بنابراین هدف این پژوهش، تعیین میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از عناصر آن توسط اعضای هیات علمی دانشکده های پیراپزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران در سال ۱۳۹۳ است.

روش بررسی

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی می باشد و با استفاده از روش پیمایشی تحلیلی انجام شده است. جامعه پژوهش، اعضای هیات علمی دانشکده های پیراپزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران در زمان پژوهش بوده اند. به دلیل پایین بودن تعداد اعضای جامعه (۱۲۰ نفر)، نمونه گیری انجام نشد و تمام جامعه، مورد بررسی قرار گرفتند. ۹۵ پرسش نامه (۷۹٪) برگشت داده شد.

در آغاز پژوهش، تنها پرسش نامه موجود در این زمینه، پرسش نامه طراحی شده توسط آموزنده (۱۳۹۱) بود (۹). با بررسی این پرسش نامه، نیاز به تکمیل و اصلاح برخی موارد مشخص شد. با مطالعه ی متون علمی مرتبط با پژوهش که به طراحی سوالات پرسش نامه، کمک می کرد و نیز با مشورت و نظرخواهی چند تن از استادان، طراحی مجدد پرسش نامه انجام گرفت.

سوالات مربوط به میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی، شامل ۳۳ سوال در چهار بخش ذخیره سازی، سازماندهی، نگهداشت و بازیابی است. به منظور تحلیل سوال ها از محاسبه ی ارزش های طیف لیکرت، استفاده و گزینه های آن، از هیچ تا بسیار زیاد، در نظر گرفته شده است. لازم به ذکر است که در هر بخش، امتیازدهی بر مبنای ۱۰۰ محاسبه شده است. برای تعیین سطح به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از فعالیت های چهارگانه آن، حد ۲۰-۰ به عنوان بسیار ضعیف، ۴۰-۲۰/۰۱ ضعیف، ۶۰-۴۰/۰۱ متوسط، ۸۰-۶۰/۰۱ خوب، و ۱۰۰-۸۰/۰۱ بسیار خوب، در نظر گرفته شده است.

یک سوال بسته هم در بخش پایانی پرسش نامه مطرح

بنابراین مدیریت اطلاعات شخصی در بین اعضای هیات علمی اهمیت ویژه ای دارد. لازمه ی برنامه ریزی جهت بهبود وضعیت مدیریت اطلاعات شخصی اعضای هیات علمی نیز، شناخت درست وضعیت موجود است که این پژوهش می تواند به آن کمک کند.

امروزه حوزه ی "مدیریت اطلاعات شخصی" به یکی از حوزه های جذاب پژوهشی در دنیا تبدیل و مطالعات و پژوهش های عمده ای در این زمینه انجام شده است. پژوهش های مروری انجام شده توسط زوارقی و صفایی (۱۳۹۱) و Lush (۲۰۱۴) بازگو کننده ی تنها بخشی از پژوهش های انجام گرفته در این زمینه است (۷۸). در کشور ما، به این حوزه ی پژوهشی، کمتر توجه شده و پژوهش های اندکی در این مورد انجام شده است و می توان گفت که در این زمینه در ابتدای راه هستیم. از پژوهش های انجام شده ی داخلی می توان به مقاله ی زوارقی و صفایی (۱۳۹۱) اشاره کرد که مروری بر مفاهیم "مدیریت اطلاعات شخصی" با استفاده از روش مطالعه ی کتابخانه ای بوده است (۷). همچنین آموزنده (۱۳۹۱)، مجاور (۱۳۹۳) و صالح نژاد (۱۳۹۴) در پایان نامه های خود با استفاده از شیوه ی پیمایش به بررسی مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان پرداخته اند (۹-۱۱). عبداللهی (۱۳۹۰) در پایان نامه ی خود با استفاده از روش کیفی به بررسی استفاده ی اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران از ابزارهای مدیریت اطلاعات شخصی پرداخته است (۱۲). شکاری و همکاران (۱۳۹۴) نیز در پژوهشی پیمایشی به بررسی وضعیت مدیریت اطلاعات الکترونیکی شخصی اعضای هیات علمی گروه های آموزشی علم اطلاعات و دانش شناسی و کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی ایران پرداخته اند (۱۳). مجاور و کوبی (۱۳۹۳) نیز تحقیقی مروری را برای شناسایی عوامل موثر بر رفتار مدیریت اطلاعات الکترونیکی شخصی به انجام رسانده اند (۱۴). از پژوهش های خارجی نیز می توان به مقاله ی Jones (۲۰۰۷) با نام "مدیریت اطلاعات شخصی" اشاره کرد. در این مقاله درباره ی مدیریت اطلاعات شخصی، فعالیت های مربوط به آن و مفاهیم کلیدی اش بحث می شود و برای این منظور از نتایج تحقیقات مرتبط کمک گرفته شده است (۴). Mizrachi (۲۰۱۱)، Van Helvoort (۲۰۱۲)، Otopah و Dadzie (۲۰۱۳) نیز در پژوهش های خود مدیریت اطلاعات شخصی را بر روی گروه هایی از دانشجویان بررسی کرده اند (۱۷-۱۵).

در پژوهش حاضر، "مدیریت اطلاعات شخصی" صرفاً درباره ی اقسام اطلاعاتی که در سیستم های ذخیره سازی و بازیابی کامپیوتری مثل کامپیوتر شخصی، لپ تاپ، تبلت و

گرفت و مقدار ۰/۹۱ برای آن به دست آمد.

یافته ها

۶۱/۱٪ (۵۸ نفر) از پاسخگویان به پرسش نامه، زن و ۳۸/۹٪ (۳۷ نفر) مرد بودند. ۴۳/۲٪ (۴۱ نفر) از دانشگاه شهید بهشتی، ۳۰/۵٪ (۲۹ نفر) از دانشگاه ایران و ۲۴/۲٪ (۲۳ نفر) از دانشگاه تهران بودند. یافته های توصیفی مربوط به مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از فعالیت های آن در جدول زیر آمده است.

شده است تا در صورتی که افراد از میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی توسط خودشان رضایت کافی ندارند، علت آن را ذکر کنند.

پس از جمع آوری پرسش نامه ها، داده ها با استفاده از نرم افزار اسپاس پی اس اس، تجزیه و تحلیل شد. برای تحلیل داده ها از آمار توصیفی (فراوانی، درصد فراوانی، میانگین و انحراف معیار) و برای تعیین معنی داری تفاوت ها از آمار استنباطی (آزمون تی، آزمون کروسکال والیس و تحلیل واریانس) استفاده شد. روایی پرسش نامه با نظرخواهی از چند تن از استادان، تایید و پایایی نیز با استفاده از محاسبه ضریب آلفای کرونباخ، مورد سنجش قرار

جدول ۱: آمار توصیفی میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از عناصر آن توسط اعضای هیات علمی

فعالیت	ذخیره سازی	سازماندهی	نگهداشت	بازیابی	مدیریت اطلاعات شخصی
انحراف معیار ± میانگین	۷۳/۵۹ ± ۱۴/۴۴	۶۲/۱۱ ± ۱۵/۶۵	۵۴/۴۰ ± ۱۵/۹۷	۵۹/۹۳ ± ۱۱/۲۳	۶۲/۵۱ ± ۱۱/۸۹

میانگین هم مربوط به فعالیت نگهداشت (۵۴/۴۰٪) است.

همان طور که ملاحظه می شود بالاترین میانگین به دست آمده مربوط به فعالیت ذخیره سازی (۷۳/۵۹٪) و پایین ترین

جدول ۲: آمار توصیفی و استنباطی مربوط به مقایسه ی میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از فعالیت های آن توسط اعضای هیات علمی از لحاظ دانشکده ی ممل فدمت

فعالیت ها	دانشکده پیراپزشکی	تهران	شهید بهشتی	ایران
ذخیره سازی	انحراف معیار ± میانگین	۷۰/۵۵ ± ۱۴/۹۸	۷۴/۰۰ ± ۱۴/۹۶	۷۵/۷۶ ± ۱۳/۶۹
	نتایج آزمون آنالیز واریانس	p-value = ۰/۴۳۸		F = ۰/۸۳۲
سازماندهی	انحراف معیار ± میانگین	۵۸/۸۹ ± ۱۴/۵۹	۶۴/۳۲ ± ۱۵/۲۲	۶۱/۹۰ ± ۱۷/۰۸
	نتایج آزمون آنالیز واریانس	p-value = ۰/۴۱۴		F = ۰/۸۹۲
نگهداشت	انحراف معیار ± میانگین	۵۶/۹۲ ± ۱۱/۸۹	۵۳/۷۰ ± ۱۸/۹۱	۵۳/۸۵ ± ۱۴/۸۶
	نتایج آزمون کروسکال والیس	p-value = ۰/۸۰۳		$\chi^2 = ۰/۴۴۰$ Df = ۲
بازیابی	انحراف معیار ± میانگین	۵۹/۶۲ ± ۱۰/۷۰	۶۱/۳۰ ± ۱۱/۲۹	۵۸/۲۲ ± ۱۲/۰۳
	نتایج آزمون آنالیز واریانس	p-value = ۰/۵۳۴		F = ۰/۶۳۲
مدیریت اطلاعات شخصی	انحراف معیار ± میانگین	۶۰/۸۶ ± ۱۰/۶۰	۶۲/۱۹ ± ۱۲/۹۲	۶۱/۳۸ ± ۱۱/۸۸
	نتایج آزمون آنالیز واریانس	p-value = ۰/۹۰۷		F = ۰/۰۹۷

آن توسط جامعه ی پژوهش، برحسب دانشکده ی محل خدمت، تفاوت معنی دار آماری نداشت (P > ۰/۰۵).

بر اساس نتایج حاصل از آزمون های آنالیز واریانس، میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هر یک از فعالیت های

جدول ۳: آمار توصیفی و استنباطی مربوط به مقایسه میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از فعالیت های آن توسط اعضای هیات علمی از لحاظ مرتبه ی علمی

فعالیت ها	مرتبه علمی	کارشناس آموزشی	مربی	دانشیار	استادیار	استاد
ذخیره سازی	انحراف معیار ± میانگین	۷۰/۸۵ ± ۲۲/۰۷	۷۳/۴۹ ± ۱۲/۱۳	۷۸/۹۹ ± ۱۲/۸۹	۷۲/۹۱ ± ۱۵/۴۷	۶۶/۸۵ ± ۱۴/۷۶
	نتایج آزمون آنالیز واریانس	p-value = ۰/۴۳۸		F = ۰/۸۳۲		

۵۶/۱۷±۱۳/۱۰	۶۰/۵۲±۱۷/۳۹	۶۲/۷۹±۱۵/۶۳	۶۶/۷۳±۱۴/۰۴	۵۹/۷۱±۱۶/۰۸	انحراف معیار ± میانگین	سازماندهی
F=۰/۹۱۸		p-value=۰/۴۸۸		نتایج آزمون آنالیز واریانس		
۴۸/۸۳±۱۴/۵۱	۵۵/۹۴±۱۵/۹۶	۵۷/۲۱±۱۸/۸۸	۵۲/۷۸±۱۵/۳۵	۴۹/۴۵±۱۸/۳۳	انحراف معیار ± میانگین	نگهداشت
F=۰/۶۶۳		p-value=۰/۶۱۹		نتایج آزمون آنالیز واریانس		
۶۰/۵۷±۸/۴۹	۵۸/۴۹±۱۰/۳۴	۶۲/۸۵±۱۴/۴۶	۵۸/۴۷±۱۲/۰۱	۶۵/۱۴±۱۰/۹۵	انحراف معیار ± میانگین	بازیابی
F=۰/۷۷۵		p-value=۰/۵۴۴		نتایج آزمون آنالیز واریانس		
۵۶/۹۲±۱۰/۰۰	۶۱/۱۹±۱۲/۶۴	۶۴/۳۸±۱۳/۵۹	۶۱/۷۶±۱۰/۳۶	۵۹/۸۰±۱۵/۱۰	انحراف معیار ± میانگین	مدیریت اطلاعات شخصی
F=۰/۶۱۷		p-value=۰/۶۵۱		نتایج آزمون آنالیز واریانس		

در بین اعضای هیات علمی، برحسب مرتبه ی علمی، تفاوت معنی دار آماری نداشت ($P > 0.05$).

بر اساس نتایج حاصل از آزمون آنالیز واریانس، میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از فعالیت های آن

جدول ۴: آمار توصیفی و استنباطی مربوط به مقایسه ی میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از فعالیت های آن توسط اعضای هیات علمی از لحاظ جنسیت

مرد	زن	جنسیت	فعالیت ها
۷۳/۶۶±۱۵/۳۸	۷۳/۵۴±۱۳/۹۵	انحراف معیار ± میانگین	ذخیره سازی
T=۰/۰۴۰	Df=۹۳	p-value=۰/۹۶۸	نتایج تی تست
۶۰/۲۷± ۱۷/۹۳	۶۳/۲۹± ۱۴/۰۴	انحراف معیار ± میانگین	سازماندهی
T=-۰/۹۱۴	Df=۹۳	p-value=۰/۳۶۳	نتایج تی تست
۵۳/۵۴±۱۸/۰۱	۵۴/۹۵±۱۴/۶۷	انحراف معیار ± میانگین	نگهداشت
T=-۰/۴۱۷	Df=۹۳	p-value= ۰/۶۷۸	نتایج تی تست
۶۰/۰۳±۱۳/۲۵	۵۹/۸۶± ۹/۸۴	انحراف معیار ± میانگین	بازیابی
T=۰/۰۷۳	Df=۹۳	p-value=۰/۹۴۲	نتایج تی تست
۶۰/۸۲±۱۴/۰۴	۶۱/۹۶±۱۰/۴۰	انحراف معیار ± میانگین	مدیریت اطلاعات شخصی
T=-۰/۴۵۲	Df= ۹۳	p-value=۰/۶۵۲	نتایج تی تست

بحث

با توجه به میانگین ۷۳/۵۹٪ می توان گفت میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی در زمینه ی عنصر ذخیره سازی، در سطح "خوب" است. این یافته با یافته های پژوهش آموزنده (۱۳۹۱) و مجاور (۱۳۹۳) همسو است و تاحدی با پژوهش صالح نژاد (۱۳۹۴) که در آن میزان این فعالیت "متوسط" ذکر شده متفاوت است (۹-۱۱). "ذخیره سازی" در پژوهش شکاری و همکاران (۱۳۹۴) نیز وضعیت بهتری را نشان می دهد و در سطح "بسیارخوب" قرار دارد (۱۳).

میانگین ۶۲/۱۱٪ نیز نشان دهنده ی وضعیت "خوب" در زمینه ی عنصر سازماندهی است. البته قابل توجه است که میانگین به دست آمده، در ابتدای بازه ی اعلام شده برای سطح

براساس نتایج حاصل از آزمون تی مستقل، میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از فعالیت های آن در بین اعضای هیات علمی، بر حسب جنسیت، تفاوت معنی دار آماری نداشت ($P > 0.05$).

درباره ی دلایل عدم رضایت اعضای هیات علمی، از میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی توسط خودشان نیز این یافته ها به دست آمد: نداشتن فرصت کافی ۵۰/۵٪، فشارهای کاری و نداشتن تمرکز لازم برای مدیریت اطلاعات شخصی ۴۲/۱٪، عدم آشنایی کافی با فعالیت های مورد نیاز برای مدیریت اطلاعات شخصی ۲۷/۴٪، بی حوصلگی برای انجام فعالیت های مدیریت اطلاعات شخصی ۲۲/۱٪، عدم توجه کافی به اهمیت مدیریت اطلاعات شخصی ۱۲/۶٪.

"خوب" فعالیت ها می باشد. این یافته با یافته‌های پژوهش آموزنده (۱۳۹۱)، مجاور (۱۳۹۳)، صالح نژاد (۱۳۹۴) و شکاری و همکاران (۱۳۹۴) همسوست (۱۳ و ۱۱-۹).

با در نظر گرفتن میانگین ۵۴/۴٪ می توان گفت مدیریت اطلاعات شخصی در زمینه ی نگهداشت، در حد "متوسط" است. این یافته با یافته‌های پژوهش آموزنده (۱۳۹۱)، مجاور (۱۳۹۳)، صالح نژاد (۱۳۹۴) و شکاری و همکاران (۱۳۹۴) همسوست. به طور کلی پژوهش حاضر و پژوهش های مشابه نشان می دهد که افراد، توجه کمتری نسبت به فعالیت نگهداشت دارند. یکی از فعالیت های مهم نگهداشت، خانه تکانی فضای اطلاعاتی است. لازم است مناطق مختلف در فضای شخصی اطلاعات به طور دوره ای پاکسازی شوند: اطلاعات حذف شوند یا به جای دیگری انتقال داده شوند (۳). در مقاله ی Jones (۲۰۰۷) به تحقیقاتی اشاره می شود که نشان می دهد که افراد درباره ی جابه جایی یا حذف اطلاعات خود نگرانی دارند. همچنین ذکر شده است که افراد به تناوب، فعالیت های مرتبط با نگهداشت را به تعویق می اندازند؛ چرا که رویدادهایی که فعالیت نگهداشت را راه اندازی کنند اندک هستند و تناوب کمی دارند. مثلاً در فضای دیجیتالی به ندرت اتفاق می افتد که افراد به طور ناگهانی با رویداد "پر شدن فضای دیسک" مواجه شوند (۴).

در مورد فعالیت بازیابی، با توجه به میانگین ۵۹/۹۳٪ می توان گفت میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی در این زمینه، "متوسط" است. گرچه میانگین به دست آمده بسیار نزدیک به ابتدای بازه سطح "خوب" می باشد. این یافته با یافته‌های پژوهش صالح نژاد (۱۳۹۴) همسو و تا حدی با پژوهش آموزنده (۱۳۹۱) و مجاور (۱۳۹۳) متفاوت است (۱۱-۹). در این پژوهش ها فعالیت بازیابی سطح بهتری را نشان می دهد. در پژوهش عبداللهی (۱۳۹۰) هم عنوان شده که اعضای هیات علمی به دلیل عدم استفاده از روش های مناسب جهت سازماندهی اطلاعات خود، معمولاً در بازیابی اطلاعات شخصی شان، دچار مشکل بودند (۱۲). اما بهترین وضعیت درباره ی فعالیت بازیابی در پژوهش شکاری و همکاران (۱۳۹۴) مشاهده می شود که در آن میانگین این فعالیت در ابتدای بازه "بسیار خوب" قرار دارد (۱۳). Dadzie و Otopah (۲۰۱۳) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که حجم اطلاعات شخصی، تأثیر زیادی در بازیابی اطلاعات افراد دارد (۱۷). بنابراین احتمالاً یکی از دلایل پایین تر بودن میانگین فعالیت بازیابی در این پژوهش، می تواند مربوط به حجم زیاد اطلاعات شخصی اعضای

هیات علمی، نسبت به دانشجویان باشد. اگرچه جامعه پژوهش شکاری و همکاران (۱۳۹۴) نیز اعضای هیات علمی هستند، اما دلیل بالاتر بودن میانگین آن ها می تواند مربوط به این باشد که جامعه ی پژوهش، اعضای هیات علمی گروه های کتابداری هستند و وضعیت بهتر آن ها در فعالیت های مدیریت اطلاعات شخصی به دلیل ماهیت رشته ی آن ها دور از انتظار نیست (۱۳).

در مجموع می توان گفت، برای میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی، توسط اعضای هیات علمی، میانگین ۶۲/۵۱٪، وضعیت "خوب" را نشان می دهد. البته قابل توجه است که میانگین به دست آمده، در ابتدای بازه اعلام شده برای این سطح می باشد. با توجه به این مطلب، این یافته همسو با پژوهش آموزنده (۱۳۹۱) است، اما این میزان، اندکی سطح بهتری را نسبت به جامعه های مورد بررسی در پژوهش های مجاور (۱۳۹۳) و صالح نژاد (۱۳۹۴) نشان می دهد (۱۱-۹). در پژوهش شکاری و همکاران (۱۳۹۴) نیز هر چند میانگین مدیریت اطلاعات شخصی در سطح "خوب" قرار گرفته اما بسیار نزدیک به بازه "بسیار خوب" است و وضعیت بهتری را نسبت به سایر پژوهش ها نشان می دهد (۱۳). همچنین، در پژوهش عبداللهی (۱۳۹۰) عنوان شده است که به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی، میزان پایینی را در میان اعضای هیات علمی داشته است (۱۲). البته باید در نظر داشت که در پژوهش عبداللهی، اطلاعات شخصی و بنابراین مدیریت اطلاعات شخصی در سطح گسترده تری در نظر گرفته شده و محدود نشده است.

همان طور که ذکر شد فرضیات پژوهش تایید نگردید و میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی و هریک از عناصر آن در بین اعضای جامعه برحسب دانشکده، مرتبه علمی و جنسیت تفاوتی را نشان نداد.

در پژوهش آموزنده (۱۳۹۱) نیز به نقش متغیر مقطع تحصیلی، پرداخته شد و تفاوتی بین مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری مشاهده نشد (۹).

در پژوهش مجاور (۱۳۹۳) نیز به نقش چهار متغیر جنسیت، سن، دانشکده محل تحصیل و مقطع تحصیلی در مدیریت اطلاعات شخصی، پرداخته و مشخص شد بین مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان (با توجه به هر سه عنصر دانش، نگرش و فعالیت ها) صرفاً در بین دانشکده های مختلف، تفاوت معنادار وجود دارد. همچنین بین میانگین های فعالیت های ذخیره سازی و دوباره یابی، در دانشکده های مختلف تفاوت معنی دار وجود دارد. دانشکده های مهندسی و تربیت بدنی بهترین عملکرد را در

میان سایر دانشکده‌ها داشته‌اند (۱۰).

در پژوهش صالح نژاد (۱۳۹۴) نتایج حاصل از آزمون فرضیه، وجود تفاوت معنادار بین نمره ی رفتار مدیریت اطلاعات شخصی در حوزه‌های تحصیلی مختلف را نشان داده است. حوزه‌های علوم انسانی و علوم کشاورزی میانگین بالاتری از علوم مهندسی داشته‌اند. در این پژوهش، رفتار مدیریت اطلاعات شخصی و فعالیت‌های چهارگانه ی آن در بین دانشجویان مرد و زن تفاوت معناداری نداشته اما تفاوت معناداری بین دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری مشاهده شده و سطح فعالیت مدیریت اطلاعات شخصی دانشجویان دکتری بالاتر از دانشجویان کارشناسی ارشد بوده است (۱۱).

در پژوهش شکاری و همکاران (۱۳۹۴) نیز به لحاظ جنسیت و وابستگی سازمانی تفاوت معنی داری در مدیریت اطلاعات الکترونیکی شخصی اعضای هیات علمی مشاهده نشده اما از نظر سن و درجه علمی تفاوت معنی داری وجود داشته است. اعضای هیات علمی در گروه سنی ۴۶-۵۵ سال و درجه دانشیار بهترین عملکرد را داشته‌اند (۱۳).

در پژوهش عبداللهی (۱۳۹۰) بررسی‌ها نشان داد اعضای هیات علمی در سازماندهی و بازیابی اطلاعات شخصی موفق تر بودند؛ در حالی که دانشجویان دکتری در ذخیره سازی و نگهداشت اطلاعات شخصی ماهرتر بودند. همچنین در پژوهش عبداللهی (۱۳۹۰)، میزان استفاده مردها از ابزارهای مدیریت اطلاعات شخصی بیشتر از زن‌ها ذکر شده است (۱۲).

نتیجه گیری

در مجموع یافته‌ها نشان داد میزان به کارگیری مدیریت اطلاعات شخصی توسط اعضای هیات علمی با وضعیت مطلوب، فاصله دارد. دلایل اصلی این امر می‌تواند شامل: نداشتن وقت کافی، فشارهای کاری و عدم آشنایی کافی با فعالیت‌های مورد نیاز برای مدیریت اطلاعات شخصی باشد. همان‌طور که ذکر شد اعضای جامعه پژوهش در زمینه فعالیت نگهداشت، در حد "متوسط" بودند و این فعالیت، پایین‌ترین میانگین را در بین عناصر مدیریت اطلاعات شخصی داشت. به‌طور کلی این وضعیت در پژوهش‌های مشابه نیز مشاهده شده است. به نظر می‌رسد تا حدی یک غفلت عمومی در این زمینه وجود دارد. در تحلیل پایین بودن میانگین فعالیت نگهداشت در این پژوهش

می‌توان این موارد را برشمرد: ۱) برخی فعالیت‌های مورد نیاز برای "نگهداشت" (مثلاً همگام سازی) نسبت به فعالیت‌های سایر عناصر، تا حدی پیچیدگی و نیاز به مهارت بیشتری دارند. ۲) اعضای جامعه پژوهش، یکی از دلایل مهم ناکافی بودن مدیریت اطلاعات شخصی خود را نداشتن وقت کافی، عنوان کرده بودند. یادگیری و به کارگیری برخی فعالیت‌های نگهداشت، نسبت به فعالیت‌های سایر عناصر، زمان بیشتری را از کاربر می‌گیرد. ۳) در فعالیت‌های نگهداشت برای کاربر، مسئله ی فوریت، چندان مطرح نیست. برخی فعالیت‌های مطرح در این حوزه، مثلاً استفاده از نرم افزارهای امنیتی، جنبه ی پیشگیرانه دارند. در مورد برخی فعالیت‌ها مثل پاکسازی دوره ای فضای اطلاعاتی ممکن است کاربر، ضرورتی احساس نکند و آن را به تعویق بیندازد.

این نیاز وجود دارد که اعضای هیات علمی با یادگیری هرچه بیشتر فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی، توانمندی خود را در این زمینه، افزایش داده و با طرح ریزی برای مدیریت مجموعه اطلاعاتی خود و اجرای آن، عملکرد خود را در این زمینه بهبود ببخشند.

بنابراین پیشنهاد می‌شود کارگاه‌هایی در جهت ایجاد شناخت بهتر نسبت به اهداف، کاربرد، فواید، فعالیت‌ها و ابزارهای مدیریت اطلاعات شخصی و افزایش توانمندی اعضای هیات علمی در این زمینه برگزار شود. با توجه به نتایج پژوهش، این آموزش‌ها می‌تواند با تاکید بر فعالیت‌های نگهداشت و بازیابی انجام پذیرد.

با توجه به اینکه مدیریت اطلاعات شخصی، نیازمند تفکر و ایجاد طرح و نقشه است به اعضای هیات علمی پیشنهاد می‌گردد مجموعه اطلاعاتی شخصی شان را از اقلامی که دیگر مورد نیاز و استفاده نیستند پاک کرده و برای انجام فعالیت‌های مدیریت اطلاعات شخصی، طرح ریزی مناسبی صورت داده و اجرا نمایند.

تشکر و قدردانی

این مقاله حاصل پایان‌نامه ی کارشناسی ارشد با شماره کد ۲۸۰/۳/ک/۵۹ می‌باشد. شایسته است از اعضای هیات علمی دانشکده های پیراپزشکی تهران، ایران و شهید بهشتی که با تکمیل پرسش‌نامه، ما را در انجام پژوهش یاری رساندند، تشکر و قدردانی شود.

1. Boardman R. Improving tools support for personal information management [Thesis]. London: Imperial College of Science University of London; 2004.
2. Jones W & Bruce H. A report on the NSF-sponsored workshop on personal information management, Seattle, Wa, 2005. Available at: <http://pim.ischool.washington.edu/final%20PIM%20report.pdf>. 2005.
3. Jones W. Keeping found things found: The study and practice of personal information management. San Francisco: Morgan Kaufmann; 2008: 16-126.
4. Jones W. Personal information management. Annual Review of Information Science and Technology 2007; 41(1): 453-504.
5. Jones W & Teevan J. Personal information management. Seattle: University of Washington Press; 2007: 22.
6. Shahangian MH. Informing and information management. Tehran: Imam Hussein University; 1990: 50 [Book in Persian].
7. Zavaqari R & Safaei M. Personal information management (pim): A review of concepts. Journal of Information Processing & Management 2012; 27(4): 1054-80[Article in Persian].
8. Lush A. Fundamental personal information management activities – organisation, finding and keeping: A literature review. The Australian Library Journal 2014; 63(1): 45-51.
9. Amoozandeh M. An investigation of affecting factors on personal information management of graduate students of Alzahra university in academic year 2012-2013 [Thesis in Persian]. Tehran: Alzahra University, Faculty of Education and Psychology; 2012.
10. Mojaver A. An investigation of personal information management of graduate students of Shahid Chamran university in electronic information collection based on model of Jones [Thesis in Persian]. Ahwaz: Shahid Chamran University, Faculty of Education and Psychology; 2014.
11. Salehnejad Z. Personal information management behavior of graduate students of Birjand university [Thesis in Persian]. Birjand: University of Birjand, Faculty of Education and Psychology; 2015.
12. Abdollahi L. Use of personal information management tools by faculty members of Tehran university of medical sciences [Thesis in Persian]. Tehran: Tehran University of Medical Sciences; 2012.
13. Shekari M, Fahimnia F & Heydari GH. Evaluating the use of electronic personal information management components by faculty members. Human Information Interaction 2015; 2(1): 34-49[Article in Persian].
14. Mojaver A & Kokabi M. Identification of affecting factors on personal electronic information management, Tehran: Kharazmi University, Proceeding of National Conference on Human- Information Interaction, 2015.
15. Mizrachi D. How do they manage it? An exploratory study of undergraduate students in their personal academic information ecologies [Thesis]. Los Angeles: University of California; 2011.
16. Van Helvoort AAJ. A questionnaire for the institutional assessment of personal information management, Ireland: Third International Symposium on Information Management in a Changing World, 2012.
17. Otopah FO & Dadzie P. Personal information management practices of students and its implications for library services. Aslib Proceedings 2013; 65(2): 143-60.
18. Lansdale M. The psychology of personal information management. Applied Ergonomics 1988; 19(1): 55-66.

An Investigation into the Use Level of Personal Information Management (PIM) by Faculty Members of Allied Medical Sciences Schools in Tehran, Shahid Beheshti and Iran Medical Sciences Universities in 2014 Year

Azadeh Fereydoon¹ (Ph.D.) - Jaidid Zahra² (M.S.) - Haghani Hamid³ (Ph.D.)

1 Associate Professor, Medical Library & Information Sciences Department, School of Allied Medical Sciences, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

2 Master of Science in Medical Library & Information Sciences, School of Allied Medical Sciences, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

3 Instructor, Biostatistics Department, School of Public Health, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Abstract

Received: Oct 2016

Accepted: Feb 2017

Background and Aim: Creating personal information collections will bring the management needs. The purpose of this study was to determine the use level of personal information management and each of its four activities by Faculty members of Allied Medical Sciences Schools in Tehran, Shahid Beheshti and Iran Medical Sciences Universities in 2014 year.

Materials and Method: This applied study was an analytical survey. The participants of the study were Faculty members of Allied Medical Sciences Schools in Tehran, Shahid Beheshti and Iran Medical Sciences Universities. All participants (120) were studied. PIM was surveyed by using a questionnaire. Descriptive statistics were used for data analysis. In order to determine the significant differences, analytical statistics were applied. The validity was confirmed by the number of professors feedback and reliability calculated by the Cronbach's alpha 0.91.

Results: Storage with average of 73.59% and organization with average of 62.11% were at "good" level. Maintenance with an average of 54.4% and refind with an average of 59.93% were at "medial" level. "Personal information management" with an average of 62.51% was at "good" level. According to the research hypotheses test, the use of personal information management and each of its elements by members of the community in terms of university, academic rank and gender were not statistically significant.

Conclusion: Usage level of personal information management by faculty members is far from ideal situation. The main reasons can be included not having enough time, working pressure and lack of sufficient acquaintance with the activities required to personal information management.

Keywords: Personal Information Management, Information Storage and Retrieval, Information Seeking Behavior, Faculty

* Corresponding Author:

Jaidid Z;

Email:

za.jadidi@gmail.com